

"אורות הפרשה" עלון פרשת השבוע כיתה קטנה אבל גדולה!

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת כי תישא ♦ טו' אדר א' תשע"ד ♦ עלון 67

"כל מי שמשתוקק לאור ד' שיאיר על
נשמתו ימאס בגאווה עד שתהיה
סרוחה בעיניו בחוש ממש".

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קדוש השם הי"ד

"אין בחירה חופשית לכלל ישראל" - הרב ארי שבט - 'בית הרב'

הרא"ה זצ"ל עוסק רבות בסתירה הקיימת לכאורה בין הבחירה החופשית של האדם הפרטי לבין הניהול הא-לוהי של כלל ישראל.

דוגמה לכך מצינו בפירושו לסוגיית השקלים שבתחילת פרשת "כי תשא" (עין איה, ברכות ט, רנט). בתלמוד מובא על מה שדוד טוען כלפי שאול המלך הרודף אותו בלשון חריפה "אם ה' הסיתך בי, א"ר אלעזר, אמר לו הקב"ה לדוד: מסית קרית לי?! הרי אני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן מכירין בו שנאמר: 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו'. מיד (אכן נכשל דוד) 'זיעמוד שטן על ישראל', וכתוב 'ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל'".

הרב זצ"ל מסביר כי דוד העלה כאן את האפשרות שמא נשללה משאול בנושא זה הבחירה החופשית, היינו ששאול הוכרח שלא ברצונו להתנהג בדרך בה נהג?! מיד ענה לו הקב"ה בעונש חינוכי של מידה כנגד מידה, על הטענה המוטעית שלו, כלומר "יסית" אותו עצמו וייכשל בהלכה הידועה אף לילדים, האוסרת לספור את ישראל בדרך המקובלת אלא יש למנותם על ידי מסירת "מחצית השקל" בלבד. מצווה זאת מסמלת את הרעיון שהסקירה הכללית של העם אינו כרוכה בספירתו של כל יחיד ויחיד. "שיש הבדל בין חק הכללי לחק הפרטי (אלא) ודאי הוא שהבחירה בחק הכלל אינה חפשית". כלומר, למרות שנראה שהבחירה של האדם הפרטי עלולה לסתור את ההנהלה הכללית הא-לוהית, אין הדבר כן.

במקום אחר מפרט מרן הרב קוק זצ"ל שהקב"ה החליט שהוא גואל בדורנו את ישראל, וזאת תכנית כללית הנתונה ומוכתבת לנו מלמעלה. אך היחיד עדיין יכול לבחור אם ישתתף באופן אישי בגאולה הזאת ובצורה אקטיבית ולעלות לארץ, או לא. האם יזרז את התהליך הכללי או שמא לא. (מאמרי הראיה, "אפיקים בנגב", עמ' 321)

הדבר דומה לטקסט של הצגה כתובה מראש, אך לשחקן ניתנת הרשות להתנדב "לשחק" בתפקיד זו או אחר, או בכלל לא להשתתף בהצגה. בצורה זו יש להבחין ב"קיום אדומים" בהיסטוריה, אשר למשל, יהודי פלוני או אלמוני חופשי לבחור אם יתבולל או לא, אך בסופו של דבר, הקב"ה מתחייב בברית שלעולם עם ישראל קיים, ולא יתבולל. ואולי את הדוגמה הטובה ביותר קראנו לאחרונה במגילת אסתר. מרדכי אומר לאסתר, "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת, רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו, ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות?!". והסבר דבריו של מרדכי הוא כי הדבר בטוח שכלל ישראל ייגאל, אך השאלה הפתוחה היא לבחירת היחיד, האם תיקרא המגילה על שם אסתר, או על שם מישהו אחר. "הבחירה נתונה לאדם הפרטי, אבל הרבה שלוחים למקום". ניתן לצרף לכך עוד עובדה היסטורית מעניינת: הברון אדמונד דה רוטשילד, ה"נדיב הידוע", אשר בוודאי בחר אישית לעזור לישראל, אך בעצמו אפשר שלא ידע עד כמה היה גם שליח ההשגחה העליונה, ש"הוא לא רק פועל אלא גם נפעל". (מאמרי הראיה, "הנדיב הידוע" בנימין רוטשילד ז"ל, עמ' 264-265)

למשפחת כיתה י/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה י/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות

הסיפור לשבת - "מצאתי לי רב"

הרב דוד כהן, הנזיר זצ"ל, מספר סיפור נרגש ביותר על מפגשו הראשון עם הרב קוק:

לפני כ"ז שנה, ואני בשוויץ בבזל, עסוק בלימודי הדעות הפילוסופיות לתקופותיהן, מלא צמאון ושקיקה לאמת, בייחוד האמת הישראלית, הגיעה אלי השמועה מהרב, שנמצא אז בארץ זו מזרחה, פניתי במכתב, ובקבלי תשובה, החלטתי לנסוע אליו.

אחרי טבילה במימי הרהיין, מצוייד ב'שערי קדושה', מלא ספק וחיכיון, עשיתי את דרכי להרב, בערב ראש חודש אלול (תרע"ה).

באתי אליו, מצאתיו עסוק בהלכה עם בנו, נסבה שיחה על חכמה יונית וספרותה, שלא סיפקה עוד נפש היודעה ממקורותיה הראשונים. נשארתי ללון אצלם.

על משכבי לא שכב לבי, גורל חיי היו על כפות המאזניים. והנה בוקר השכם ואשמע קול צעדים הנה והנה, בברכות השחר, תפילת העקדה, בשיר וניגון עליון, משמי שמי קדם, וזכר לנו אהבת הקדמונים, ואקשיב, והנה נהפכתי והייתי לאיש אחר. אחרי התפילה, מיהרתי לבשר במכתב, כי יותר מאשר פיללתי מצאתי, מצאתי לי רב.

משנת - הראי"ה זצ"ל

וּבְמָה יוֹדַע אֶפּוֹא פִּי מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ [...] וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעַם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה [לג, זט].

ודרשו חז"ל: ביקש משה מלפני הקב"ה וכו' ביקש שתשרה שכינה על ישראל, ושלא תשרה על אומות העולם" וכו' [ברכות ז.]. "אין בקשה זו משום צרות עין חלילה, אלא טובת המין האנושי. כי הנה הדרכת ישראל ע"פ התורה ומצוותיה היא הדרכה נפלאה שהרבה תקופות צריך המין האנושי להתקדם עד שיהיה ראוי לה. כי התוכנית המוסרית של תורתנו הקדושה היא גבוהה מאוד. על כן לסוף הימים, כשתמלא הארץ דעה את ד', ישוּבו הכל לשאוב מבארן של ישראל. אמנם אפשר היה שתחול השפעה אלוקית על איזה אומה להדריכה לפי מצבה. אבל אז יאבד העולם מרכזו ולא יהיה כח המושך אל פסגת השלמות האנושי האצור בתורת ישראל. על כן ביקש שלא תשרה שכינה כי אם על ישראל, כדי שיהיה רק עם ישראל מרכז של שלמות העולם, ויגרום דבר זה שתי טובות. האחת שיתרכז העולם כולו במרכז אחד המביא שלום ואחדות המין האנושי באהבה. והשניה, כי יזכו למעלת ההצלחה הגבוהה שהיא נתונה באוצר תורת חיים של ישראל".

[עין א"ה' ברכות פ"א פסקה עב]

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

יו"ל ע"י כיתה 3/ ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשע"ג כל הזכויות שמורות